

17.11.2020

Lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 223/2020 vp) ehdotetaan lisättäväksi sairausvakuutuslakiin (1224/2004) väliaikaisesti koronavirustutkimusten korvaamista koskevat säännökset. Sairausvakuutuslain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 §, jossa olisi asetuksenantovaltuutus valtioneuvoston asetuksen antamiselle. Asetuksella olisi tarkoitus säätää koronavirustutkimuksen korvaustaksasta siten, että sen määrä olisi Kansaneläkelaitoksen taksanvahvistamismenettelyllä vahvistamaa koronavirustutkimuksen korvaustaksaa suurempi. Korvaustaksa perustuisi tutkimuksesta aiheutuvaan kustannustasoon, siihen hoidolliseen arvoon, mitä koronavirustutkimuksella on, sekä käytettävissä oleviin varoihin. Sellaisiin koronavirustutkimuksiin, joita asetus ei koskisi, sovellettaisiin niitä korvaustaksia, jotka Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:ssä säädetyn normaalin taksanvahvistamismenettelyn mukaisesti.

Sairausvakuutuslain 15 luvun 9 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka perusteella Kansaneläkelaitos voisi maksaa covid-19-tartunnan toteamiseksi tehdyn tutkimuksen asetuksella säädetyn korvauksen suorakorvauksena palveluntuottajalle myös silloin, kun vakuutettu ei olisi maksanut tutkimuksen hinnan omavastuusuutta itse vaan maksun olisi suorittanut hänen työnantajansa.

Esityksen perustelujen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin sellaisten covid-19-tartunnan toteamiseksi tehtävien tutkimusten korvaustaksasta, joiden korvaaminen Kansaneläkelaitoksen vahvistamaa korvaustaksaa korkeammalla korvaustaksalla nähtäisiin tarkoituksenmukaiseksi erityisesti tutkimuksen hoidollisen arvon perusteella. Tällä hetkellä covid-19-infektioitaudin tutkimuksista luotettavimpana pidetään nukleinihaponosoitusmenetelmällä hengitystie-eritenäytteestä tehtyä covid-19-tutkimusta (PCR-tutkimusta). Virusantigeenitutkimukset ovat yleisesti herkkyydeltään heikompia kuin nukleinihaponosoitusmenetelmät. Vasta-ainetestit taas eivät sovellu akuutin infektion toteamiseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotus lisää valtion sairausvakuutuslain mukaisia menoja arviolta 45 miljoonaa euroa, mikä määrä siirrettäisiin momentilta 33.60.38 Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (hybridistrategian edellyttämän testauksen ja jäljittämisen määrärahasta).

Esitykseen tehdyn vaikutusten arvioinnin mukaan virustestauksen kapasiteetti on tällä hetkellä yli 20 000 tutkimusta päivässä, josta yksityisellä sektorilla toteutetaan vajaa viidennes (18 %) koko maan testauksesta. Arvioitaessa yksityisen sektorin osuus samaksi myös jatkossa ja oletettaessa, että sairaanhoitokorvauksella tehtäisiin noin puolet yksityisen sektorin toteuttamista tutkimuksista eli kuukausitasolla 55 000 tutkimusta, sairaanhoitovakuutuksen menot kasvaisivat 100 euron suuruisella PCR-tutkimuksen korvaustaksan tasolla noin 67 miljoonaa euroa vuonna 2021. Tästä 67 miljoonasta eurosta vakuutettujen rahoitusosuus olisi 22 miljoonaa euroa ja valtion 45 miljoonaa euroa. Näin arvioituna korvausmenojen lisäys aiheuttaisi vakuutettujen sairaanhoitomaksuun noin 0,02 prosenttiyksikön korotustarpeen. Esityksessä on todettu, että vaikutusten arvioinnissa käytetty 100 euron korvaustaksan määrä on laskennallinen. Taksan suuruuden päättäisi valtioneuvosto asetusta annettaessa.

Esitys on laadittu kiireellisesti helpottamaan covid-19-epidemian poikkeuksellisissa oloissa vakuutettujen taloudellista mahdollisuutta mennä koronavirustutkimukseen julkisen terveydenhuollon sijasta yksityiselle

palveluntuottajalle sekä helpottamaan työnantajien mahdollisuuksia tarjota näitä tutkimuksia työntekijöilleen. Kansaneläkelaitos korvaa tällä hetkellä vakuutetuille sairaanhoitokorvausten kautta PCR-tutkimusta 56 eurolla. Sitä korkeampi korvaus lisäisi vakuutettujen mahdollisuuksia mennä tutkimukseen yksityissektorille. Verrattuna Kansaneläkelaitoksen maksamiin työterveyshuollon korvauksiin, ehdotettu muutos tarjoaisi työnantajalle työntekijöilleen järjestämistä PCR-tutkimuksissa suuremman korvauksen ainakin, jos tutkimuksia tehdään useampia kalenterivuodessa työntekijää kohden. Näin ehdotus voisi lisätä työnantajien halukkuutta tarjota PCR-tutkimuksia työntekijöilleen joko yrityksen nykyisen työterveyshuollon palveluntuottajan kautta tai työnantajan valitseman muun yksityisen palveluntuottajan kautta.

On mahdollista, että ehdotus vaikuttaisi yksityisten palveluntuottajien halukkuuteen myydä covid-19-tutkimusten tekemistä suoraan kunnille ja sairaanhoitopiireille sekä näiden välisten sopimusten hintoihin. Tästä ei ole kuitenkaan ollut tarkempaa arviointia käytettävissä esitystä valmisteltaessa.

Hallitussihteeri

Anu Kangasjärvi